

* Fikce, realita, prolínání rozličných kulturních i jazykových prostředí, jakési až romaneto, ale i sci-fi, humor, parodie. To vše podle mě mixovala vaše předchozí kniha. Teď je tu román, ve kterém jste šel hodně dozadu. Až k jakési „knize knih“ Eposu o Gilgamešovi. Dílu, o kterém většina lidí slyšela, ale asi málokdo ho doopravdy přečetl. Zároveň ve svém díle naznačujete budoucnost lidstva. Proč jste sáhl zrovna sem?

Chtěl jsem se vrátit na úplný začátek. Proto jsem si za inspiraci vybral jedno z nejstarších děl světové literatury. Gilgamešovi je přes čtyři a půl tisíce let a je na nejlepší cestě k nesmrtelnosti – pořád nám má co říct. Na konci Eposu převozník Uršanábi utěšuje krále Gilgameše, kterému had ukradl květinu nesmrtelnosti. Mě napadlo, co když je to jenom převozníková lest; co když květinu ukradl on sám? Tak jsem z nesmrtelného Uršanábiho udělal hlavního hrdinu svojí knížky a nechal ho plavit se světovými moři směrem k dnešku.

* O čem ta kniha je, je asi ta nejhorší možná otázka na autora. Ale zkusím to. Po jejím přečtení cítím, že v ní postavy hledají možná odpovědi na smysl lidského života a údělu nebo se ptají, zda by mohli být nesmrtelní. Cítím tu oproti vaší předchozí „hravější“ publikaci jakési zklidnění, meditativnost, ale i vážnost. Že by začínající krize středního věku? Nebo proč jste se pustil prostřednictvím literární fikce do určitých základních filozofických otázek?

Myslím, že je to zvědavost, touha podívat se za kulisy, zahlédnout Velkého Loutkáře, je-li jaký. Otázkou „proč“ často malé děti deptají svoje rodiče. Spíš než krize středního věku, na kterou mám, doufám, ještě pár let čas, je to možná moje infantilnost. Proč něco existuje? Existence je plýtvání energií, jednodušší by bylo, kdyby nebylo nic. A když už tedy něco je, třeba život, má to nějaký smysl? Nebo je smysl bytí jen konstrukt lidského mozku, orgánu přerostlého jak paví ocas, jak by řekl evoluční biolog? A odkud se bere lidské vědomí, schopné formulovat takové otázky? Při hledání odpovědí nezapomínejme na sumerskou pijáckou píseň, kde se zpívá: „Od samého počátku je všechno jenom vítr.“

* Nedá mi to nezeptat se, zda netrpíte určitou skepsí z lidstva a jeho počínání na planetě?

Vezměte si jednu oblast lidského počínání – průmyslové velkochovy zvířat. Těžko sledovat záběry z klecových chovů slepic nebo prasat a necítit přitom skepsi z člověka. Roli různých dřívějších „ne-lidi“, jako byli domorodci v Novém světě, černí otroci nebo Židé, teď hrají zvířata v potravinářském průmyslu. Hlavním důvodem jejich utrpení není naše nenávisť, ale naopak naše lhostejnost. Přesto jsem mírný optimista, co jiného mi taky zbývá.

* To už se však musím zeptat, jaké jsou dle vás aktuálně největší problémy lidstva?

Čelíme environmentální krizi, což není jenom klimatická změna, o které se teď docela hodně mluví, ale i změny původních typů přírodního prostředí. S tím souvisí ubývání živočichů a rostlin. K tomu mimochodem značně přispívají zmíněné velkochovy zvířat: svojí neúměrnou spotřebou vody, vyčerpáváním půdy i produkováním metanu ze zvířecího metabolismu. Je nás moc a vysáváme svoje zdroje. Řešení se nabízí – přestat pořád růst, zpomalit, začít myslet jinak. K řešení globálních problémů se jako lidstvo potřebujeme spojit, a proto nejspíš potřebujeme i nějaký nový „velký příběh“, kterému bychom dokázali společně věřit.

* V knize je několik vět, které by mohly sloužit jako definice lidstva. Která z nich je vám bližší? Budu trochu parafrázovat: „Naše dějiny se vyvíjí rychleji než naše mozky, uvnitř jsme však pořád primáti z afrických stepí.“ Nebo: „Lidský život je dopaminová dráha a jeho smyslem je uspokojování slasti.“

Všechna ta tvrzení platí, a přitom nás neurčují absolutně – do jisté míry máme na výběr. Rozvedu aspoň to první. Evolučně jsme opravdu pořád „primáti z afrických stepí“, proto se

taky rádi sdružujeme do tlup a dělíme se na my versus oni. Ale neznamená to, že jsme nutně předurčení k válčení o teritoria. Geneticky máme stejně blízko k šimpanzům učenlivým, kteří mezi sebou dokážou vést vyhlazovací války, jako k šimpanzům bonobo, kteří žijí v matriarchátu a konfliktům předcházejí láskou.

* I přes kritiku lidského konání na Zemi, chtěl byste být nesmrtelný?

Dělal jsem rozhovor s japonským vědcem Šinem Kubotou, který zkoumá nesmrtelnost jistého druhu medúz. Udělal jsem z něj pak dokonce jednu z postav svojí knížky. Položil jsem mu stejnou otázku, jako teď vy mně, a on odpověděl, že lidé žijí příliš krátce na to, aby pochopili všechno, co je důležité. Proto by on rád žil alespoň tak dlouho, aby se mohl setkat například s vyspělými bytostmi z vesmíru, od kterých by se mohl něčemu přiučit. Ta odpověď se mi líbí. Mimochodem Šin Kubota věří, že tajemství věčného života rozluští do dvaceti let – tedy jestli do té doby neumře.

* Pojdme od velkých lidských otázek do našeho regionu. Bydlíte v Liberci, jste ale rodilý Jablonečan. Vracíte se tam? Co vás tu v poslední době překvapilo?

Do Jablonce jezdím zhruba jednou týdně a koncem roku bych se tam měl s rodinou natrvalo přestěhovat. Takže nemám pocit, že bych svoje rodné město někdy úplně opustil. S nadějí na změnu vzhlížím k jabloneckým Pirátům, kteří se loni dostali na radnici. Jablonec teď má konečně městského architekta. V souvislosti s prodloužením tramvajové trati proběhla architektonická soutěž o novou podobu Anenského náměstí a Poštovní ulice a vítězné návrhy vypadají moc pěkně. Věřím, že v budoucnu bude i v centru Jablonce víc zeleně, která v sobě drží vodu a ochlazuje město – to jsme zase u environmentální krize a jejích řešení. Zároveň mám radost z různých místních nejenom kulturních počinů. Zmíním se alespoň o dvou Jablonečankách různých generací. Loni vyšly skvělé knihy jablonecké Němky Christy Petráskové *Osudy Němců a Jablonec nad Nisou 1914-1918: Zprávy z neklidné doby* v deníku *Gablonzer Tagblatt*. Mladá aktivistka Veronika Hávová zase spustila důležitý projekt *Nemlčíme*, který dává hlas obětem sexuálního násilí.

* V Jidášovi byla figura doktora Kittela. Je nějaká místní postava, místo či událost, která vás fascinuje?

Literární zpracování by si určitě zasloužil třeba recesistický spolek *Schlaraffia*, který v Jablonci sídlil v záměčku, který se dnes rozpadá u autobusového nádraží. Líbila by se mi románová kronika z časů, kdy byl Jablonec „Paříží severu“, ale ani nevím, jestli bych něco takového uměl napsat. Možná si to nechám jako plán na důchod.

-

Do tisku se nevešlo:

* Prý píšete texty jedné liberecké kapele...

Je to Duo Minimax libereckých kytaristů David Watzl a Karel Pazdera. Karel mi navrhl, abych jim zkusil napsat nějaký text, což mě zaujalo, protože jsem vždycky měl rád Boba Dylana, Leonarda Cohena, Suchého a Šlitru, Karla Plíhala nebo Roberta Křesťana, ale nikdy mě nenapadlo fušovat jim do řemesla. Tak jsem zkusil napsat pár písňových textů a myslím, že jsme se s Minimaxem docela potkali v poetice, takže z toho vzešla trvalá spolupráce. Výsledek můžete posoudit na některém z koncertů, i když teď jsou prý v plánu slovenské a moravské štace, což mají severočestí posluchači trochu z ruky.